

Renty ekonomiczne w gospodarce żywnościowej w Polsce

Bazyli Czyżewski

W książce autor podjął próbę sformułowania współczesnych przesłanek waloryzacji rent ekonomicznych w sektorze gospodarki żywnościowej, które umożliwiają rozpoznanie mechanizmu przepływu rent i oszacowanie ich skali. Biorąc pod uwagę zagadnienia teoretyczne i łączące je związki przyczynowo-skutkowe, autor podzielił książkę na trzy części:

- część pierwsza zawiera określenie przesłanek metodologicznych i nowej koncepcji renty gruntowej w kontekście paradygmatu zrównoważonego rozwoju,
- część druga odnosi się do tworzenia i podziału rent ekonomicznych,
- część trzecia dotyczy instytucjonalnej koordynacji procesu podziału rent ekonomicznych.

Książka jest przeznaczona dla:

- studentów kierunków ekonomicznych i rolniczych,
- pracowników administracji rządowej i samorządowej.

Spis treści

Wprowadzenie

Część I

Ewolucja teorii rent ekonomicznych

Rozdział 1

Kontrowersje wokół koncepcji renty ekonomicznej w ujęciu retrospektywnym

1.1. Istota rent ekonomicznych

1.1.1. Nadwyżka konsumenta versus nadwyżka producenta

1.1.2. Renta gruntowa jako pierwowzór rent ekonomicznych

1.2. Adam Smith i David Ricardo — teoria rent różniczkowych

1.3. Teoria renty absolutnej i jej spadkobiercy

1.4. Renta gruntowa w ekonomii marginalnej a rezydualna jej interpretacja w teorii H. George'a

1.5. Neoklasyczna teoria renty gruntowej i jej kontynuacja w ekonomii nurtu głównego

1.6. Przesłanki pogoni za rentą w gospodarce żywnościowej

Rozdział 2

Próba dedukcji współczesnej koncepcji renty gruntowej

2.1. Samoistna produktywność ziemi w świetle paradygmatu zrównoważonego rozwoju

2.1.1. Znaczenie rolnictwa w rozwoju zrównoważonym

2.1.2. Samoistna użyteczność a produktywność pieniężna ziemi rolniczej

2.2. Efektywność informacyjna rynku ziemi rolniczej wobec regulacji prawnych obowiązujących w Polsce i w innych krajach UE

2.2.1. Pojęcie efektywności rynku ziemi rolniczej

2.2.2. Formy ograniczeń gospodarki ziemią rolniczą w Polsce oraz w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej

2.3. Współczesna koncepcja renty gruntowej

Część II

Tworzenie i podział rent ekonomicznych

Rozdział 3

Dynamika produktywności kapitału w rolnictwie w Polsce w latach 1995–2009 oraz jej implikacje dla współczesnej koncepcji renty gruntowej

3.1. Metodologiczne aspekty pomiaru produktywności w rolnictwie

3.1.1. Produktywność potencjalna

3.1.2. Współczynniki produktywności nakładów i zasobów

3.2. Produktywność nakładów kapitału

3.3. Produktywność zasobu kapitału

3.4. Procesy substytucji zasobu kapitału pracą

Rozdział 4

Waloryzacja rent ekonomicznych w gospodarce żywnościowej

4.1. Problem drenażu renty gruntowej z rolnictwa i jego teoretyczne rozwiązania

4.2. Metodologia pomiaru wartości i przepływów rent ekonomicznych

4.2.1. Rynkowa wartość renty gruntowej versus wartość zrealizowana w ujęciu mikroekonomicznym

4.2.2. Kwantyfikacja przepływów rent ekonomicznych na poziomie sektorowym

4.3. Rynkowa wartość renty gruntowej a proces jej realizacji w indywidualnych gospodarstwach rolnych w Polsce

4.3.1. Proces zastępowania rent różniczkowych przez renty instytucjonalne

4.3.2. Realizacja renty w kluczowych kierunkach produkcji w przekroju regionalnym

4.3.3. Dynamika alokacji renty gruntowej w przekroju województw

4.3.4. Rynkowa wycena renty gruntowej a dynamika czynszu dzierżawnego w przekroju województw

Rozdział 5

Międzygałęziowe przepływy rent ekonomicznych z rolnictwa do jego otoczenia w Polsce w latach 1995–2007

5.1. Asymetria w przepływach rent i jej kwantyfikacja

5.2. Mechanizm podziału rent ekonomicznych w gospodarce żywnościowej

5.3. Kierunki przepływu rent oraz ich dynamika

5.4. Interpretacja przepływów rent z punktu widzenia teorii kosztów transakcyjnych

5.4.1. Koszty transakcyjne jako efektywnościowa przesłanka drenażu rent ekonomicznych z rolnictwa

5.4.2. Metodyka pomiaru zmian kosztów transakcyjnych

5.4.3. Dynamika kosztów transakcyjnych w przemyśle spożywczym w Polsce na tle tendencji ogólnokrajowej

Część III

Instytucjonalna koordynacja procesu podziału rent ekonomicznych

Rozdział 6

Instytucjonalne i różniczkowe przesłanki akumulacji renty gruntowej w gospodarstwach rodzinnych w Polsce. Macierz obserwacji z 2007 roku

6.1. Akumulacja renty gruntowej jako warunek zrównoważonego rozwoju

6.2. Oddziaływanie instytucji na struktury wytwórcze w rolnictwie — aspekty teoretyczne

6.2.1. Pojęcie instytucji w tradycyjnej i współczesnej ekonomii instytucjonalnej

6.2.2. Struktury kierowania w mechanizmie alokacji zasobów

6.2.3. Oddziaływanie otoczenia instytucjonalnego na struktury wytwórcze w rolnictwie

6.3. Metodyka badań i charakterystyka zbiorowości

- 6.4. Potencjalne czynniki renty instytucjonalnej i różniczkowej
- 6.5. Wyniki badań oraz ich interpretacja
 - 6.5.1. Zbiorowość gospodarstw indywidualnych z próby FADN
 - 6.5.2. Uprawy polowe
 - 6.5.3. Uprawy sadownicze i ogrodnicze
 - 6.5.4. Chów i hodowla bydła mlecznego
 - 6.5.5. Chów i hodowla trzody chlewnej
 - 6.5.6. Wnioski z analizy logitowej

Rozdział 7

Współzależności czynników instytucjonalnych i renty gruntowej zrealizowanej w gospodarstwach rodzinnych w Polsce w 2007 roku

- 7.1. Renta zrealizowana jako warunek zrównoważenia społecznego i ekonomicznego
- 7.2. Egzogeniczne czynniki renty zrealizowanej w gospodarstwach rodzinnych — analiza regresji
- 7.3. Endogeniczny wpływ czynników instytucjonalnych na renty gruntowe — analiza wariancji MANOVA
 - 7.3.1. Metodologia kwantyfikacji zmiennych instytucjonalnych
 - 7.3.2. Grupowanie badanej zbiorowości według intensywności związków instytucjonalnych . .
 - 7.3.3. Grupowanie według struktury jakościowej związków instytucjonalnych
- 7.4. Analiza wariancji dla gospodarstw w poszczególnych typach produkcyjnych
 - 7.4.1. Procedura badawcza
 - 7.4.2. Uprawy polowe
 - 7.4.3. Uprawy ogrodnicze i sadownictwo
 - 7.4.4. Chów i hodowla bydła mlecznego
 - 7.4.5. Chów i hodowla trzody chlewnej
- 7.5. Wnioski z analiz współzależności czynników instytucjonalnych i rent gruntowych

Rozdział 8

Mechanizmy oddziaływania polityki rolnej państwa na alokację rent ekonomicznych w gospodarce żywnościowej

- 8.1. Ewolucja wspólnej polityki rolnej UE po reformie MacShary'ego a waloryzacja użyteczności czynnika ziemi
- 8.2. Mechanizmy podziału renty gruntowej w warunkach potencjalnych zmian systemu wsparcia rolnictwa w Polsce (symulacje z wykorzystaniem modelu równowagi ogólnej GTAP)
 - 8.2.1. Definicja renty ekonomicznej w świetle założeń równowagi ogólnej w gospodarce narodowej
 - 8.2.2. Metodologia i cele symulacji
 - 8.2.3. Efektywność ekonomiczna wybranych wariantów transferu środków z WPR do rolnictwa w różnych warunkach koniunkturalnych w Polsce — wyniki symulacji
- 8.3. Możliwości zmian w podziale renty gruntowej w rolnictwie w Polsce w warunkach perspektywy WPR 2014–2020. Ocena propozycji Komisji Europejskiej i rekomendacje

Podsumowanie

Summary

Aneks

Bibliografia